

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. In qua de habitu voluntatis & appetitus sensitivi, &c. agitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. VII. De subiecto habitus, &c. 663

simos non distrahitur ab operationibus, nec conatum eius aliquem experimur.

Sed hæc ratio est inefficax, nam anima conservat potentias, quæ secundum Doctores ad ductos ab ipsa distinguuntur. Item supra diximus intellectum agentem secundum adversarios species conservare; quæ sunt innumeræ, & tamen non experimur aliquem conatum circa dicta, nec illi actus animam ab alijs distrahant operationibus.

Ratio videtur esse, quia anima non defatigatur in ijs, quæ pertinent ad complendum ipsam in ratione principij, quia omnes illæ perfectiones vitali modo non sunt productæ, & ita minus habent de motu à se, seu de conatu; cumque anima se habeat respectu illorum ut natura, sicut se habet obiectum, quod quidem non defatigatur in omittendis speciebus, sic neque illa, & ita ad plura conservanda poterit attendere, ne recurratur ad causas universales.

Quarta an habitus corrumpantur defectu dispositionis subiecti. Breviter determino, habitus qui sunt in anima nunquam destrui in dispositione subiecti, eo scilicet quod in corpore aliquid contingat varians temperamentum. Probat, quia nullus ex solo defectu corporis scientiam, aut virtutes amittit; Quod valde efficax confirmat experientia, si enim quis gravi infirmitate, imo & infania vsum habituum amisit, cum post modum salutem recuperat et si eandem experitur facilitatem circa virtutem, & scientiam: ex quo elicitur, etsi aliqui habitus quoad vsum à corpore dependant, non tamen quoad entitatem, & ratio est, quia sunt spirituales, & ex se permanentes, sequunturque naturam animæ ipsius, videantur citati Auctores.

Quinta an habitus per actus corrumpantur. Respondeo corrumpi mediate, quatenus actus habitum producit, quicquid alij dicant contentes habitum ab actu immediate corrumpi, qui non audiendi, quia actus, & habitus non contrariantur, sunt enim in diverso genere, & magis differt actus ab actu, quam ab habitu, videatur Suarez à n. 17.

Sexta an quilibet actus habitum diminuat. Respondeo negative, nam actus ita remissus esse potest, ut nullum relinquit habitum, quod supra adverti.

aliquando facillime amamus, aut fugimus, seu odio habemus, quia operamur ex habitu, quod non contingeret si sola cognitio impelleret, quæ tunc videtur obdormiscere.

Secunda conclusio: appetitus sensitivus est capax habitus, sic P. Suarez, Vazquez, Fonseca, Salas, Lefius in brevi explicatione virtutum opere de iustitia supposita.

Est sententia expressa Divi Thomæ 1. 2. q. 66. 3. art. 1. ubi ait in appetitu esse virtutes: sed virtutes sunt habitus; ergo secundum Divum Thomam in appetitu dantur habitus.

Ratio est experientia, nam replicatione actuum appetitus fit promptior ad aliqua sensibilia: nec dici potest id à sola cognitione provenire, nam hac ratione etiam à voluntate habitus essent tollendi; Nec verum est quod alij dicunt id provenire ex impedimento, aut recta dispositione organi, ratione quorum actus variantur. Nam virgebo similiter in voluntate, quæ pro varia dispositione corporis dici potest iam prompte iam ægre operari, corpus enim quod corrumpitur aggravat animam. Item appetitus rationi subijcitur, & maxime est homini conveniens, ut simul in idem utraque propendeat facultas; ut ergo rationi obediat promptius, debent aliquæ in ipso poni inclinationes.

Difficile autem est, quod P. Salas docet appetitum videlicet esse facultatem indifferentem, ita ut pro varietate circumstantiarum, vel imperij voluntatis possit circa idem obiectum, & eodem modo representatum varios, & contrarios actus habere.

Difficile inquam est, & mihi videtur impossibile; nam perfecta indifferentia, & libertas nequit stare in facultate organica, alioquin ex libertate non bene rationem spiritus in anima probaremus. Et quidem ex defluxu rationis nequit phantasia dissentius competere; ergo minus libertas convenire poterit appetitui, alioquin actibus solius appetitus possemus peccare, quod implicat, cum enim appetitus non dirigatur immediate ratione, sed sensu; inde est quod contra rationem distantem quid sit bonum, quid sit malum formaliter non operetur, ideo illa ratio non habet vim ad probandum appetitum esse capacem habituum.

Sicut autem mens voluntatem dirigens habet habitus, sic, & phantasia habebit illos, cum dirigat appetitum eorum capacem.

Tertia conclusio: in membris corporis dantur habitus ad motus artificiales prompte exercendos, quia certum est muscus in manu, & qui saltat in pedibus habere facilitatem ad pulsandum instrumentum, & ad artificiose saltandum: sed facilitas est habitus; ergo dantur habitus in membris corporis, nec enim credibile est facilitatem illam esse tantum ab speciebus mentis, quæ vfu perficiuntur ut vult Hurtado, nam species non habent immediatum influxum in opus externum, illæ enim non operantur nisi media cognitione, non influere cognitionem in externa opera est doctrina constans ipsius Hurtado. Nec dici potest tantum id contingere ob impedimentum aliquod vfu ablatum, ut dici solet de virga viscosum amittente humorem; nam multi gracilibus digitis præditi huiusmodi carent promptitudine, & alij illam cum grossitie illorum assequuntur. Item vfu experimur membra aliqua ita assuesieri his motibus, ut cum minimo conatu, &

nobis

QVÆSTIO VII.

De subiecto habitus.

SECTIO I.

In qua de habitu voluntatis, & appetitus sensitivi, &c. agitur.

PRIMA conclusio: de voluntate pro certo habetur habere habitus præcipue ex dictis supra, ubi probantes dantur habitus distinctos à potentijs id maxime ostendimus in voluntate, & quidem cum illa libera sit ad ipsam flectendam multum conferunt. Hæc compuloria, nec dici potest cognitionem sufficere, nam parum attendentes

nobis fere non advertentibus artificiose moveantur; ergo datur comprincipium aliquod conatum supplens, & hoc est habitus, vel voca illum sicut libuerit, dummodo concedas qualitatem novam vsu compari.

In alijs autem facultatibus sensus non dantur habitus, quia non experimur vsu facilitatem acquiri, & quia magis excitantur per modum naturæ per obiecti præsentiam. Ratio autem diversitatis est, quia priores aut cognoscunt rationem boni, & mali ut phantasia, vel illud prosequuntur, aut fugiunt, & sic habent veluti rationem aliquam indifferentiæ, & universalitatis ad quam determinandam datur aliquid inclinandans per modum comprincipij, vsu comparati; potentia autem motiva subternitur varijs artificijs, & ita variæ in lingua, manibus, & pedibus dantur facilitates, quarum nihil in alijs potentijs invenitur.

SECTIO II.

Utrum in intellectu detur habitus.

⁹ CUM nonnullis negat P. Hur. cuius fundamentum sunt duo: primo, quia intellectus est causa omnino necessaria ut est visus, & auditus propositis obiectis; ergo est habituum incapax, qui tantum ponuntur ad inclinandam potentiam, qui finis cessat cum potentia est ad aliquid omnino inclinata.

¹⁰ Secundo, quia ad prima principia sufficit species, qua intellectus ad assentiendum determinatur; ad conclusionem determinant præmissæ omnino; ergo superfluous est habitus.

SVBSECTO I.

Nostre sententia proponitur, & probatur.

¹¹ CONCLUSIO: in intellectu dantur veri, & proprii habitus, sic P. Suarez in metaphysica tom. 2. disp. 44. de habitibus sect. 4. §. nihilominus tam. num. 3. Salas disp. 2. sect. 4. disp. 78. num. 14. Rubius, Azor, Valensia, Conimbricenses, & alij.

¹² Est manifesta sententia Divi Thomæ 1. 2. q. 54. art. 4. ubi sic ait, ille qui in aliqua scientia acquirit per demonstrationem scientiam unius conclusionis habet quidem habitum; sed imperfecte, cum vero acquirit per aliquam demonstrationem scientiam conclusionis alterius non aggeneratur in eo alius habitus: sed habitus qui prius inhaeret fit perfectior, sic Divus Thomas.

¹³ Ad quæ nequit dici intelligenda esse de coordinatione specierum, cum certum sit ad novam rem cognoscendam novam advenire speciem. Item ipse Angelicus Doctor eadem 1. 2. q. 51. art. 2. & 3. dicit habitus intellectuales acquiri per actus intellectus, per ipsosque perfici, & q. 54. supra citata, art. 4. expresse dicit habitum esse simplicem qualitatem, & minime continere in se pluralitatem: atqui coordinatio specierum dicit pluralitatem necessario, quia coordinatio est dispositio plurium; ergo habitus secundum Divum Thomam non est coordinatio specierum formaliter: sed tantum effective, quatenus habi-

tus est habitus, quam intellectus acquirit ad ordinate utendum his speciebus, & recte iudicandum secundum illas; & in hunc modum existimo cum P. Suarez interpretandum esse Divum Thomam quotiescumque habitum scientiæ appellat ordinationem specierum; non enim solas species posuit in intellectu, ut ex alijs locis constat. Nec intelligere potuit illam ordinationem esse aliquid reale additum speciebus, & intrinsece seu formaliter in eis existens, quia talis ordinationis intelligibilis non est, ut ex infra dicendis patebit; debet ergo intelligi de ordinatione quasi efectiva, seu extrinseca quam habent species ex vi habitus scientiæ, cuius sunt veluti instrumenta.

Nec refert quod quest. 24. de veritate, art. 2. dixerit, quod specierum aliquis ordinatio habitum efficit; imo si hæc verba in rigore sumantur potius nobis favent, quia distinguit habitum ab speciebus; unde per ordinationem specierum sibi intelligere possumus non habitualem ordinationem, sed actualem, id est, ordinatum vsum earum, quo habitum acquirimus, & eodem modo intelligendum est, id, quod ait Divus Thomas scientiam nimirum habitum augeri acquirendo novas species, non est intelligendum formaliter: sed causaliter, quia nimirum acquisitionis novis speciebus fiunt actus, quibus habitus augeatur. Non est autem inconveniens admittere interdum nomine scientiæ significari ipsum habitum cum suis speciebus, & hoc modo aliquas denominationes accipere ratione specierum, non tamen propterea excluditur habitus iudicativus ab speciebus distinctus.

Est etiam expressa sententia Aristotelis, qui 6. 14. Ethicorum, cap. 3. & 1. posteriorum cap. 28. & c. 26. dividit virtutes mentis in intellectum, sapientiam, scientiam, prudentiam, & artem; & lib. 1. Ethicorum, cap. 13. ponuntur ab Aristotele habitus intellectuales, qui sunt virtutes in intellectu, & lib. 2. cap. 1. quinque numerantur ab ipso lib. aut. 6. cap. 3. earum duas docet esse practicas, scilicet artem, & prudentiam, quas certe non constat consistere in solis speciebus, quæ facile acquiruntur, & memoriæ etiam mandantur: sed in alio habitu magno vsu, & habitudine acquisito; unde sæpe Aristoteles, quoad hoc æquiparat duos habitus virtutibus moralibus, ut patet ex 9. metaphysicorum, & 2. Ethicorum, cap. 1.

SVBSECTIO II.

Rationibus probatur conclusio.

PRIMO, nam in intelligendo est difficultas, quod experientia constat (quod si adversarij illam negent, gratias agant numini quod aperuerit illis sensum, & dederit illis intelligentiam, & faciem eisdem ad scientias abstrusas, & reconditas aditum referaverit), & fuerit id sacra Scriptura, dicens alicubi cunctæ res difficiles, nec valet eas homo explicare sermone, & alibi deprimit terrena inhabitatio sensum multum cogitantem; cum ergo difficultas sit providentissima naturæ incumbere ut habitus, & facilitates impertiretur intellectui, quibus vinceretur illa, & ita vsu, evenit, ut exercitio scientiarum evadamus scientissimi.

Nec